

Сутність позааудиторної роботи в процесі формування культури та духовності студентської молоді

Гордієнко С. Г.

старший викладач кафедри англійської філології та перекладу Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу “Донбаський державний педагогічний університет”

Ключові слова: виховання, позааудиторна робота, духовність особистості, культура, студентська молодь.

Key words: upbringing, extracurricular activity, spirituality of a person, culture, students.

Зовнішня і внутрішня політика України, її стратегічний курс на поглиблену демократизацію всіх сфер життя і приєднання до європейської та світової спільноти ставлять нові цілі та завдання перед освітянами та вимагають якісного перетворення змісту освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти.

Метою освіти сьогодні є всебічний розвиток особистості, найбільшої цінності суспільства, її талантів, здібностей, культури та духовності. Освіта покликана формувати особистість, здатну збагачувати інтелектуальний та культурний потенціал держави. Невід’ємною частиною всього освітньо-виховного процесу в закладах вищої освіти є позааудиторна робота, що підпорядкована загальним цілям виховання студентської молоді.

Саме позааудиторна робота покликана допомогти студентській молоді у її самовизначенні, навчити зміло використовувати свій вільний час, змістовно проводити своє дозвілля. Адже дозвілля має неабиякий виховний потенціал, використовуючи який, можна впливати на розвиток особистості.

Поняття «позааудиторна робота» охоплює багато аспектів, форм, методів та засобів. Але незважаючи на те, що заявлена проблема висвітлена в значній кількості робіт, залишаються не вирішеними окремі її аспекти, а саме – практична реалізація культуротворчої та духовної функції вищої освіти в процесі позааудиторної роботи, особливо в педагогічних закладах вищої освіти.

Духовність студентів формується під впливом багатьох факторів, таких, як сім’я, соціальне середовище, освіта, виховання. Значну роль відіграє спосіб життя, сфера спілкування, а освіта й виховання мають збалансувати вплив цих факторів.

Система позааудиторної роботи базується на історично зумовлених традиціях виховання особистості кожного народу: суспільних відносинах, поглядах, переконаннях та ідеалах. У змісті позааудиторної роботи забезпечується один із головних принципів виховання – єдність загальнолюдських і національних цінностей, української національної культури з культурою народів світу та культурою всіх національних меншин, які проживають на території України. У сукупності це призводить до

гармонізації національних відносин, єдності і взаємозв'язків з іншими народами на основі впливу на особистість студента, сприяє культурному та духовному розвитку. В основі формування нового типу особистості та її системи цінностей основними завжди будуть чесність, порядність, гідність, культура та духовність. Сутність позааудиторної роботи як складової частини системи освіти визначають специфічні умови її функціонування, а саме: диференційованість, динамічність, гнучкість, мобільність, варіативність, нестандартність, доступність.

Якщо говорити про організацію позааудиторної роботи, то, звичайно, вона суттєво відрізняється від освітнього процесу, зміст якого визначається програмами і регламентується розкладом. Позааудиторні ж заходи не є обов'язковими, вони проводяться для тих студентів, які цікавляться питаннями, що виносяться на обговорення. Студенти на позааудиторних заходах одержують певні знання, але це відбувається в іншій формі. Специфіка позааудиторної роботи полягає в тому, що вона покликана поєднати різнобічну виховну діяльність із професійним становленням майбутніх спеціалістів, формувати в них необхідні для цього властивості і якості особистості. Нам імпонує думка про те, що неодмінною рисою кожної справи, зокрема й позааудиторної роботи, є колективна розробка, планування, проведення і аналіз результатів. На всіх етапах дорослі і діти виступають разом як рівноправні партнери, що створює атмосферу загального захоплення та відповідальності. Щоб стати людиною з широким світоглядним кругозором (а сьогодні мова йде саме про таку особистість), необхідно засвоїти не одну галузь знань і навіть не основи всіх наук (що просто неможливо), а культуру в усіх її основних суспільно значущих компонентах. Від того, яка культура формує людину, залежить її світогляд, її індивідуальні духовно-культурні орієнтації.

Говорячи про важливість позааудиторної роботи, необхідно акцентувати увагу на тому, що особливу роль вона відіграє в педагогічних закладах вищої освіти, адже в майбутньому сьогоднішні студенти будуть

у школі не лише вчителями історії, літератури, іноземної мови чи математики, а й вихователями. Щоб кваліфіковано підготувати вчителя, необхідно ретельно визначити коло його знань, умінь та навичок, що складають його професіограму, у яку має ввійти й вміння спілкуватися в неформальних обставинах, висловлювати свої думки, аналізувати, не тільки цікаво, але й змістовно проводити свій вільний час. Професіоналізація позааудиторної роботи містить, з одного боку, «спеціалізацію», тобто врахування специфіки факультету, а з іншого – «педагогізацію», яка враховує загальну професіограму студента як майбутнього фахівця-вчителя, надаючи системі виховної роботи у вищій школі педагогічної спрямованості. Саме позааудиторна робота сприяє формуванню професійних умінь і навичок педагога-вихователя. Який спосіб життя здобувача буде в педагогічному закладі вищої освіти, таким буде, в значній мірі, і стиль його роботи в школі. Тому позааудиторну роботу в педагогічному закладі вищої освіти слід розглядати як одну із важливих ланок у загальній системі підготовки вчителів.

Доречним було б введення спецкурсів, спецсеминарів чи факультативів з питань методики позааудиторної виховної роботи. Заслужують на увагу різноманітні студентські об'єднання та клуби, які не лише сприяють підвищенню культури студентів, розширенню їхнього кругозору, але й допомагають підготувати їх до виховної роботи в школі. Позааудиторна робота у закладі вищої освіти проводиться на основі студентського самоврядування, активності студентів за умови керівництва студентської ради та педагогічної допомоги викладачів. Центром цієї роботи є студентський клуб, що організовує всю діяльність зі студентами, об'єднує їх, допомагає самовизначитись і реалізувати свої здібності на практиці. Так виховання поступово перетворюється у самовиховання особистості. У педагогічній літературі існує думка, що самовиховання та самовизначення є домінуючим у процесі позааудиторної роботи саме зі студентами, дорослими людьми, які вже мають своє уявлення про життєві цінності, свої вполювання, свої звички.

Отже, позааудиторна робота – це плано-
мірний, цілеспрямований процес вихован-
ня, характерними особливостями якого є
неформальне спілкування студентів, вихо-
дючи з внутрішніх потреб та інтересів. Ви-
ховна функція позааудиторної роботи по-
лягає у сприянні розвитку духовних і куль-
турних потреб студентів, пробудженні віри
у свої можливості, спонуканні до самороз-
витку. Позааудиторна діяльність виконує
ще й соціальну функцію, сприяючи адапта-
ції особистості до нових форм життя та
інтеграції в соціум. Культурна функція по-
зааудиторної роботи полягає в засвоєнні
кожним учасником культурних традицій,
культури поведінки, сприяє розвитку куль-
турної, творчої особистості. Головна ж
мета позааудиторної діяльності – створен-
ня умов для творчого, інтелектуального,

духовного та фізичного розвитку студентів,
виховання культури.

Список використаних джерел

- Бех І. Естетика духовності В.О. Сухомлинського / І.Бех // Рідна школа. – 2008. – №9. – С.3-4.
- Іщук Н.М. Навчально-методичне забезпечення ви-
ховання духовності студентів вищого навчаль-
ного закладу / Н.М. Іщук // Проблеми освіти:
наук.-метод. зб. – К., 2005. – Вип. 42. – С.31-37.
- Косач Ю.В. Культурно-дозвілєва діяльність як
чинник формування особистості студентів /
Ю.В. Косач // Освіта Донбасу. – 2007. – №2.
– С. 97-100.
- Медведева О.Р. Формування творчих умінь сту-
дентів у позааудиторній виховній роботі:
автореф. дис. на здобуття наук. ступеня
канд. пед. наук, спец. 13.00.04 – теорія і ме-
тодика проф. освіти / О.Р. Медведева. – Х.,
2008. – 20 с.